

พลวัตทางนโยบายสิ่งแวดล้อมในบริบทโลก *

Dynamics of Environmental Policies in the Global Context

มัชฌิมา วชิระโพธิ์¹, วัชรพล พุทธิรักษา², และ เจตพล ดวงสงค์³
Matchima Vachirapho¹, Watcharapon Buddharaksa², and Jedth Duangsonk³
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร^{1,2}
วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้³
Faculty of Social Sciences, Naresuan University^{1,2}
School of Administrative Studies, Maejo University³
Corresponding Author, E-mail: mvtru44@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีเป้าหมายเพื่อต้องการอธิบายพลวัตเปลี่ยนแปลงทางนโยบายสิ่งแวดล้อมในบริบทโลก โดยมีประเด็นทั้งความเป็นมาของการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อม หลักความคิดในการกำหนดทิศทางนโยบายสิ่งแวดล้อม เครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อม กฎเกณฑ์ในทางนโยบายสิ่งแวดล้อม สิ่งจูงใจทางการเงิน รายงานทางสิ่งแวดล้อมและฉลากสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงข้อตกลงทางนโยบายระดับโลก

คำสำคัญ: พลวัต; นโยบายสิ่งแวดล้อม; บริบท

* ได้รับบทความ: 27 กรกฎาคม 2564; แก้ไขบทความ: 27 พฤศจิกายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 2 ธันวาคม 2564

Received: July 27, 2021; Revised: November 27, 2021; Accepted: December 2, 2021

Abstract

The goals of this article would like to explain the dynamics of environmental policies in the global context. These sub-topics are background of environmental policy making, guiding concept of environmental policies, environmental policy instruments, environmental policy regulations, financial incentives, environmental reporting and ecolabelling, global policy agreements as well.

Keywords: dynamics; environmental policies; context

1. บทนำ

นโยบายสิ่งแวดล้อมคือมาตรการใดก็ตามที่ออกโดยรัฐบาลหรือความร่วมมือขององค์การสาธารณะหรือเอกชน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นล้วนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการต่าง ๆ ที่ถูกออกแบบมา เพื่อป้องกันหรือบรรเทาผลที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ นโยบายสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากคุณค่าของสิ่งแวดล้อมมักเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยได้รับการคำนึงถึงในการตัดสินใจขององค์กร ซึ่งมีเหตุผลสองประการด้วยกัน ที่ทำให้สิ่งเหล่านี้ถูกละเลย ประการแรกผลที่เกิดกับสิ่งแวดล้อมเป็นผลกระทบภายนอกจากกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยผู้สร้างมลพิษมักจะละเลยการแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มักเป็นไปในทางลบ หลายครั้งมักเกิดขึ้นในชุมชนหรือบริเวณอื่น ๆ และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ประการต่อมาทรัพยากรธรรมชาติแทบเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการประเมินค่า เพราะผู้คนทั้งหลายมักมองว่าเป็นสิ่งที่หาได้และสามารถใช้ได้อย่างไม่มีหมดสิ้น พร้อมกันนี้ผลของมุมมองเหล่านั้นนักนิเวศวิทยาชาวอเมริกัน Garrett Hardin เมื่อปี 1968 ได้เรียกสถานการณ์นี้ว่า โศกนาฏกรรมร่วม (Hardin, 1968) กลุ่มสถาบันของทางทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ได้พิจารณาว่าเป็นสิ่งปกติที่ทุกคนสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์แห่งตน และมีความสมเหตุสมผลในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยปราศจากการพิจารณาถึงข้อจำกัดต่าง ๆ และมีการตระหนักแคในสิ่งที่ประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น ดังนั้นการ

ทำความเข้าใจถึงที่มาและเหตุผลของความจำเป็นในการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการตระหนักรู้ถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม

2. ความเป็นมาของการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อม

นโยบายสาธารณะถูกตั้งเป้าหมายเพื่อการปกป้องสิ่งแวดล้อม (Newman, 2011) โดยย้อนกลับไปในช่วงโบราณในอารยธรรมฮารัปปาในเมืองโมเฮนโจดาโร มีการสร้างท่อระบายน้ำและระบบการระบายน้ำขึ้น และในโรมมีขึ้นเมื่อ 4,500 ปี และ 2,700 ปีมาแล้วตามลำดับ ส่วนอารยธรรมอื่นได้มีการสร้างกฎหมายสิ่งแวดล้อมขึ้น เช่นเดียวกับนครรัฐโบราณของกรีกได้สร้างกฎหมายขึ้น เพื่อใช้บังคับในการควบคุมการตัดไม้เมื่อ 2,300 ปีมาแล้ว จากสังคมศักดินายุโรป (พิวตัล) ได้มีการตั้งกฎแห่งการสงวนการล่าสัตว์ซึ่งใช้เพื่อควบคุมและจำกัดเกมการล่าสัตว์และการตัดไม้โดยสัมปทานจากกษัตริย์ เพื่อการป้องกันการแสวงหาประโยชน์ที่มากเกินไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ต่อมาในช่วงคริสต์ศักราช 1,000 กรุงปารีสนั้นถือว่าเป็นเมืองแห่งแรก ที่มีการพัฒนาระบบการระบายน้ำเสียขนาดใหญ่ตลอดในช่วงศตวรรษที่ 17 เป็นผลมาจากการปรับตัวให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม การทำให้เป็นเมืองและการขยายตัวของเมืองเพิ่มมากขึ้น ตลอดช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ส่งผลคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ดังนั้นจึงมีการสร้างและพัฒนากฎระเบียบมากมาย เพื่อให้เมืองมีการจัดการด้านสุขอนามัยที่ดีในการกำจัดสิ่งปฏิกูล รวมถึงระบบสุขาภิบาลและครัวเรือน โดยกฎหมายฉบับแรกนั้นเน้นไปยังการปกป้องภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและสัตว์ป่า เช่น การสร้างอุทยานแห่งชาติเยลโลว์สโตนซึ่งถือว่าเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของโลกเมื่อปี 1872 ช่วงเวลานั้นเองปัจเจกชนที่มีความมั่งคั่งและองค์กรเอกชนที่ชื่อว่า เซียร์ราคลับ (The Sierra Club) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1892 และสมาคม The National Audubon Society (Audubon) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1905 ได้สร้างความรับผิดชอบและมีส่วนทำให้เกิดความพยายาม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า ซึ่งทำให้ผู้คนได้ตระหนักถึงอันตรายจากการปล่อยสารเคมีในระบอบอุตสาหกรรม ออกมาสู่สิ่งแวดล้อม มีการใช้ยาฆ่าแมลงในการทำเกษตรกรรมตลอดช่วงปี 1950 ถึง 1960 การเกิดขึ้นของโรคมินามาตะในปี 1956 ที่ประเทศญี่ปุ่น อันเป็นผลมาจากการปล่อยสารปรอทไปยังบริเวณใกล้เคียงของบริษัทเคมีภัณฑ์ และมีการรายงานและตีพิมพ์งานเขียนที่ชื่อว่า “Silent Spring” เมื่อปี 1962 โดยนักชีววิทยาชาวอเมริกัน Rachel Carson ได้ระบุและเน้นถึงอันตรายต่าง ๆ ของมลพิษที่นำไปสู่ การสร้างการตระหนักรู้ของสาธารณชนที่เพิ่มมากขึ้น ในประเด็นด้าน

สิ่งแวดล้อม และได้อธิบายถึงระบบของกฎระเบียบในประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากมาย ซึ่งในกฎระเบียบเหล่านั้นรัฐบาลได้มีการห้ามการใช้สารพิษที่เป็นอันตราย หรือมีการกำหนดระดับของการปล่อยสารพิษเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารพิษที่ได้รับการรับรองด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำที่สุด เช่นเดียวกับระบบของกฎระเบียบที่เกิดขึ้น ได้แก่ พระราชบัญญัติน้ำสะอาดและอากาศสะอาดในสหรัฐอเมริกา ได้กลายเป็นสิ่งที่สร้างความสำเร็จในการจัดการปัญหาประเด็นทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมโดยมีการแยกตัวออกมาโดยชัดเจนเป็นสัดส่วนจากชุมชน และขึ้นส่วนของเครื่องจักรที่ปล่อยมลพิษออกมา เช่น โรงงานอุตสาหกรรมและการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นทั้งสาเหตุและผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงหรือผู้กระทำต่าง ๆ ที่เป็นเหตุทำให้เกิดผลในทางลบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน

ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาสิ่งแวดล้อมยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะว่าแหล่งแพร่กระจายมลพิษ อันได้แก่ ไอเสียจากรถยนต์ส่วนบุคคล ยาฆ่าแมลง และปุ๋ยเคมีระบายออกมาจากพื้นที่ทางการเกษตรซึ่งมีส่วนทำให้เกิดมลพิษทั้งทางอากาศและทางน้ำ หากมองในระดับปัจเจกแหล่งเล็ก ๆ เหล่านี้อาจจะไม่เป็นอันตรายในทันที แต่หากมีการสะสมของมลพิษในระยะยาวมีแนวโน้มมากขึ้น เกินกว่าที่กฎระเบียบในการควบคุมสภาพสิ่งแวดล้อมจะจัดการได้ การเพิ่มขึ้นของความซับซ้อนของห่วงโซ่ความสัมพันธ์นี้เอง เป็นทั้งสาเหตุและผลลัพธ์ที่มีส่วน ทำให้ปัญหายังคงอยู่ ในปี 1980 เกิดผลเลวร้ายจากฝนกรดซึ่งแสดงให้เห็นว่าสาเหตุของมลพิษทางสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สามารถแยกจากเขตทางภูมิศาสตร์ได้ ในเชิงที่ว่าผลลัพธ์ของปัญหามลพิษทุกประเภทนั้น ได้ตอกย้ำว่าทรัพยากรธรรมชาติของโลกกำลังถูกทำลายและลดลงทั้งในเชิงปริมาณและคุณค่า รวมไปถึงการถูกทำลายจนหมดสิ้นในอนาคต

จากปลายยุค 80 เป็นต้นมาการพัฒนาที่ยั่งยืนได้สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่การอนุรักษ์คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคตของคนรุ่นต่อไป เป็นการนำไปสู่แนวคิดในการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้รับการพิจารณาว่าเป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ โดยการจัดทำนโยบายสิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้ยั่งยืนภายใต้การผูกขาดของรัฐบาล หรือการให้ภาคอุตสาหกรรมนำโดยภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รัฐได้ละเลยความคิดที่ให้ความสำคัญต่อปัจเจกชนและชุมชนว่าควรมีบทบาทอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินนโยบายสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้

เกิดประสิทธิผล ดังนั้นการสร้างและการมีหลักความคิดในการกำหนดทิศทางนโยบายสิ่งแวดล้อม จึงเป็นสิ่งจำเป็น ในการสร้างรากฐานที่ยั่งยืนของตัวนโยบายสิ่งแวดล้อม

3. หลักความคิดในการกำหนดทิศทางนโยบายสิ่งแวดล้อม

หลายปีมาแล้วความหลากหลายของหลักการต่าง ๆ ได้พัฒนาและช่วยผู้จัดทำนโยบาย ตัวอย่างเช่น หลักการแนะนำซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากพื้นฐานทางกฎหมายในบางประเทศเป็นหลัก ของการที่ผู้สร้างมลพิษต้องจ่ายค่าชดเชยเพื่อแสดงความรับผิดชอบ (UNEP, 1993) ซึ่งทำให้ ผู้สร้างมลพิษต้องรับผิดชอบต่อต้นทุนของการทำลายสิ่งแวดล้อมตามหลักแห่งการป้องกัน ซึ่งรัฐ ทั้งหลายมักจะมีกิจกรรมที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิดผลลัพธ์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ เช่นเดียวกับหลักในการกำหนดทิศทางการป้องกันที่เฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่สามารถ เกิดประสิทธิผลได้ในทุกสถานการณ์เสมอไป ยกตัวอย่างของการทำลายทางสิ่งแวดล้อม บางประการ เช่น ภาวะโลกร้อน นั้นได้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพิจารณา เนื่องจากระบบนิเวศ มีองค์ประกอบที่เป็นระบบย่อยที่แตกต่างกันมากมาย ซึ่งเมื่อระบบนิเวศถูกระทบ สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เหนือการควบคุมของมนุษย์ได้ การที่ผู้สร้างมลพิษได้จ่ายเงินเพื่อการลงทุนหรือนำเอาหลักแห่งการป้องกันมาใช้โดยทันที ทำให้ ในหลายๆประเทศมองว่าไม่เป็นสิ่งจำเป็นในการช่วยลดอันตรายที่เพิ่มขึ้นในเขตชีวมณฑล ถึงแม้ว่ามันจะช่วยลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ตาม

ตั้งแต่ช่วงยุค 70 เป็นต้นมานโยบายสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีการก้าวกระโดดจากการ แก้ปัญหาที่ปลายเหตุมาสู่การป้องกันและควบคุมเป็นหลัก เช่น วิธีการแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับการ บรรเทาผลเสียที่เกิดขึ้น แล้วจึงผลลัพธ์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้แล้ว และถูกปรับให้ เกิดความสมดุล เพื่อให้เกิดการลงทุนต่อธรรมชาติในสถานที่ต่าง ๆ ต่อไป ตัวอย่างเช่น การ แก้ปัญหาลำดับขั้นตอนที่สามารถพัฒนานโยบายต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นความสอดคล้องเหมาะสมกับ สิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ และมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมี มาตรการที่ชัดเจน ในทางปฏิบัติที่สามารถฟื้นฟูระบบนิเวศกลับคืนสู่สภาพเดิม ตัวอย่างเช่น ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศยังคงอยู่ รูปแบบปกติของวงจรอาหารและผลิตภัณฑ์ชีวมวล ร่วมกับมาตรการต่าง ๆ ที่เน้นไปยังวิธีการป้องกันและการบรรเทาซึ่งได้ถูกนำมาใช้ เช่นตัวอย่าง หนึ่งของเมือง Curitiba ในประเทศบราซิล เป็นเมืองที่มีพื้นที่น้ำท่วมถึงในบางเขตของแต่ละปี โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตดังกล่าวทราบถึงแนวโน้มจะเกิด น้ำท่วม จึงได้ทำการอพยพไปยัง

พื้นที่สูง โดยพื้นที่ที่เคยอยู่อาศัยมาก่อนหน้านี้ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วม ได้ถูกเปลี่ยนให้เป็นเขตพื้นที่อุทยานโดยปล่อยให้พื้นที่น้ำท่วมตามธรรมชาติโดยปราศจากการใช้ชีวิตของสังคมเมือง แต่ถึงอย่างไรก็ตามการมีหลักความคิดในการกำหนดทิศทางนโยบายสิ่งแวดล้อมเป็นรากฐาน ซึ่งยังไม่เพียงพอในการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อมให้เป็นรูปธรรม ยังต้องมีเครื่องมือของนโยบายสิ่งแวดล้อมเป็นตัวสร้างนโยบายเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

4. เครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือทางนโยบายจำนวนมากได้มีการพัฒนาและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้กระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยทั่วไปแล้วทฤษฎีนโยบายสาธารณะได้มุ่งเน้นไปที่กฎเกณฑ์ของสิ่งจูงใจทางการเงินและข้อมูลที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาล ถึงอย่างไรก็ดีเครื่องมือทางนโยบายตัวใหม่ เช่น ความต้องการแสดงออกและการยินยอมเพื่อการพาณิชย์ที่สามารถนำมาใช้ได้ (Huppes and Simonis, 2009) การทำให้ความหมายของคำว่าเครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อมกระจ่างแจ้งได้นั้น คือการเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนานโยบายและการตัดสินใจดำเนินนโยบาย โดยต้องเริ่มจากการพัฒนานโยบายจากการระบุปัญหาของนโยบาย แล้วแปลงให้เป็นเป้าหมายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยเครื่องมือที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ถูกเลือกเพื่อการดำเนินนโยบายไปสู่เป้าหมาย ถ้าตัวนโยบายนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับขั้นตอนของกิจกรรมตัวอย่างเช่น การนิยามของคำว่าปัญหาในทางนโยบาย หลายครั้งจะต้องตั้งอยู่บนฐานของตัวเลือกของเครื่องมือที่ส่งผลกระทบทางอ้อม โดยทำให้เกิดความยุ่งยากแต่อาจดูสมเหตุสมผลการยินยอมเพื่อให้การดำเนินการสร้างนโยบายมีความสอดคล้องต่อการนิยามถึงปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการสร้างความหมายนั้นมีผลต่อสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น คำที่หมายถึงกลิ่นเหม็นและกระบวนการเจริญเติบโตเกินขอบเขตของบริเวณทะเลสาบ การนิยามปัญหาในลักษณะนี้ทางเลือกของเครื่องมือทางนโยบายจึงมีข้อจำกัดได้ทั้งมากหรือน้อย ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ภาษีและกฎเกณฑ์ที่แสดงถึงความรับผิดชอบ แต่ก็ไม่เพียงพอกับการนิยามถึงปัญหาเหล่านี้ได้ เช่นเดียวกับเครื่องมือในทางทฤษฎีที่ต้องการความเห็นทั้งหมดของปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มของการสร้างเครื่องมือหรือกิจกรรมต่าง ๆ (Wit et al., 1993)

ความเป็นไปได้ในการทำให้เกิดความเห็นที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของกระบวนการนโยบาย โดยเริ่มต้นจากกระบวนการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย โดยมีการตั้งสมมติฐานไว้ล่วงหน้าถึงบริบทเฉพาะสิ่งที่ปรากฏในส่วนหน้าที่ของเครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องกับ

องค์กรเอกชน ภาครัฐและปัจเจกชนจำนวนมาก ซึ่งในแต่ละบทบาทของกลุ่มเหล่านี้ ความรู้และความคิดต่าง ๆ ในบางประเทศได้มีการเตรียมเครื่องมือ โดยมีการให้ความเห็นชอบที่เฉพาะเจาะจงและได้กลายมาเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งปราศจากผลที่เกิดขึ้นมากมายในเชิงพฤติกรรมที่แท้จริง โดยอาจจะเบี่ยงเบนจากกฎที่ยินยอมและเห็นพ้องต้องกัน การขาดการติดตามผลกระทบอย่างเป็นทางการที่ยินยอมให้มีการคาดการณ์หรือสนับสนุน ไม่สามารถถูกนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น บางสิ่งที่ผิดกฎหมายในสถานการณ์ปกติแต่กลับไม่เกิดความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดตามที่ควรจะเป็น ถึงอย่างไรก็ตามก็ต้องการภาคเอกชนอาจตัดสินใจเพื่อแนะนำในเรื่องการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ในด้านความหลากหลายของสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยอาจมีการติดต่อสื่อสารและร่วมมือกันอย่างเป็นทางการนำไปสู่การปฏิบัติที่เห็นเป็นรูปธรรมแต่มีลักษณะไม่เป็นทางการ หรือในท้ายที่สุดมีการยินยอมที่เป็นทางการเกิดขึ้น เช่น รูปแบบของกฎระเบียบที่เกิดขึ้นในท้ายที่สุด โดยได้มีการปรากฏการณ์ลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษและเนเธอร์แลนด์ ที่มีการสื่อสารอย่างเป็นทางการระหว่างบริษัทต่าง ๆ และมีการตกลงกันในการดำเนินการต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นจริง แต่ไม่มีการยินยอมให้เกิดผลย้อนหลัง ไม่มีความแตกต่างระหว่างเป้าหมายของนโยบายทางเลือกในการใช้เครื่องมือและการดำเนินนโยบาย โดยหากปล่อยทิ้งไว้จะส่งผลให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นได้อีกในบริบทดังต่อไปนี้ เช่น เจ้าหน้าที่ไม่ได้ตรวจสอบขอบเขตอำนาจที่ได้รับการยินยอมที่สามารถกระทำได้ให้ดีเสียก่อน โดยจะใช้เพื่อต่อรองเป็นการปฏิบัติที่สามารถกระทำได้นั้น โดยเหตุการณ์ลักษณะนี้ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ฝังลึกลงในวัฒนธรรมและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งอาจจะกำหนดรูปแบบและเครื่องมือการพัฒนานโยบายทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับข้อกำหนดได้ เช่น ในสหรัฐอเมริกา กระบวนการที่ไม่เป็นทางการจะถูกจำกัดในตัวบทบาท หรือลักษณะทางสังคม ดังนั้นเมื่อเครื่องมือทางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมได้สร้างตัวนโยบายสิ่งแวดล้อมขึ้นมาเป็นรูปธรรมแล้ว จึงจำเป็นต้องมีตัวกฎเกณฑ์ในทางนโยบายสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วยเช่นกัน

5. กฎเกณฑ์ในทางนโยบายสิ่งแวดล้อม

กฎเกณฑ์ที่ถูกนำมาใช้ในการกำหนดพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เป็นกฎเกณฑ์ที่แทรกแซงโดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นหรือบังคับให้ดำเนินกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม เช่น สารพิษที่เป็นอันตราย ความเข้มข้นของสารเคมี ความเสี่ยงและอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน และการเปิดเผย

ข้อมูลการปล่อยมลพิษต้องมีผลบังคับใช้ จึงสามารถดำเนินกิจกรรมได้ และการดำเนินการต้องเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด โดยในหลายๆกรณีหน่วยงานการปกครองส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นได้กลายเป็นประเด็นด้านการควบคุมอำนาจ ถึงอย่างไรก็ตามความชำนาญที่มีหรือกิจกรรมที่เป็นอันตราย เช่น โรงงานอุตสาหกรรมจัดการสารเคมีที่เป็นอันตราย หรือสถานีสถิตภัณฑ์นิวเคลียร์ที่มีการใช้แท่งเชื้อเพลิงที่มีสารกัมมันตภาพรังสีควรถูกควบคุมโดยสหพันธรัฐหรืออำนาจของรัฐบาลกลาง (Kitchin and Thrift, 2009)

กฎเกณฑ์นั้นหมายถึงการกำหนดและควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงรายละเอียดเช่นการปรับปรุงที่ได้รับการพิจารณาในด้านคุณภาพของอากาศ น้ำ และที่ดิน ตั้งแต่ช่วงยุคต้นปี 70 เป็นต้นมา ความเข้มงวดของกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรง รวมถึงผู้ที่ต้องรับภาระของกิจกรรมที่ตนได้กระทำ ดังนั้นกฎเกณฑ์จึงเป็นสิ่งที่ไม่ยืดหยุ่นและเป็นสิ่งที่ยากต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งนั่นเป็นความเข้มงวดที่จะทำให้มั่นใจได้ว่ากฎเกณฑ์เหล่านั้น จะไม่เปลี่ยนแปลงได้ทันใดและง่ายดาย ถึงกระนั้นความเข้มงวดของกฎเกณฑ์ได้ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะมันทำให้เกิดนวัตกรรมได้ช้าลง ตามที่ผู้กระทำได้พยายามดำเนินการโดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายมีอำนาจมากกว่ากลไกที่สร้างสรรค์และเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีเพื่อการดักจับเขม่าควันที่ปล่อยออกมาจากปล่องควันสูงของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเมื่อมีกฎหมายการลดมลพิษลงจึงมีมากขึ้น โดยบางครั้งกฎหมายมีประสิทธิภาพดีกว่ากฎเกณฑ์หรือข้อบังคับทั้งหลาย เมื่อกฎเกณฑ์คือมาตรฐานที่เข้มงวดหรือข้อกำหนดที่เป็นไปไม่ได้ อาจเป็นเพราะว่าการขาดความรู้ การขาดทักษะต่าง ๆ หรือการเงินในส่วนของผู้กระทำหรือการจัดการที่ผิดพลาด รวมถึงผู้จัดทำนโยบายและกฎเกณฑ์ทั้งหลายเหล่านั้นทำให้กฎเกณฑ์ไม่เกิดประสิทธิผล

การปรับปรุงร่วมในกฎเกณฑ์ของสิ่งแวดล้อมถูกสร้างมาตั้งแต่ยุคปี 70 เป็นการพัฒนาความต้องการในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งยินยอมให้ผู้กระทำได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเองที่มีมาตรฐาน ตัวอย่างเช่น การไม่ต้องซื้อชิ้นส่วนเฉพาะอย่างของเครื่องมือที่ใช้ในการรักษามาตรฐานของการปล่อยสารพิษของโรงงานอุตสาหกรรม แต่เลือกแนวทางอื่น เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีหรือกระบวนการเพื่อลดการปล่อยสารพิษ ข้อดีหรือประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรมคือการร่วมแสดงออกถึงแนวทางในการป้องกันผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำ ที่ได้จัดการปัญหาโดยกฎเกณฑ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามข้อดีหรือประโยชน์ของการเสนอแนวทางปฏิบัติของผู้กระทำเอง ไม่สามารถรักษาผลกำไรและความสำเร็จ

ของผู้กระทำได้ โดยปัจจัยเรื่องการเงินนั้นเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญในการกระตุ้นให้ผู้กระทำดำเนินกิจกรรมต่อไป

6. สิ่งจูงใจทางการเงิน

รัฐบาลในหลายประเทศสามารถสร้างสิ่งจูงใจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำ โดยสิ่งจูงใจได้แก่ผลกระทบทางการเงินทั้งทางบวกหรือลบ (Schelling, 1983) ตัวอย่างเช่น การลดภาษีหรือค่าปรับและการจัดเก็บภาษีในอัตราจูงใจ โดยเป็นการสร้างบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมและการรับเอานวัตกรรมจากผู้ประกอบการต่าง ๆ มาใช้ ตัวอย่างเช่น ในเยอรมนี รัฐบาลให้เงินอุดหนุนการลงทุนใช้ระบบพลังงานแสงอาทิตย์ในบ้านเรือนส่วนบุคคลที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การใช้พลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์เป็นสิ่งจูงใจทางการเงินหรือไม่จูงใจขึ้นอยู่กับว่าสามารถกระตุ้นผู้ประกอบการหรือบริษัทขนาดใหญ่ได้หรือไม่ในการเปลี่ยนแปลงอุปสรรคที่เกิดขึ้น สำหรับการใช้จ่ายเงิน ในการจูงใจก่อให้เกิดการบิดเบือนในระบบตลาดหากไม่ถูกนำมาใช้ในช่วงเวลาที่เหมาะสม การให้เงินสนับสนุนทำให้ผู้รับมีพฤติกรรมตอบสนองโดยขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่สนับสนุน แต่ถึงอย่างไรก็ตามการสนับสนุนทางการเงินได้กลายเป็นอุปสรรค เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีราคาแพงทำให้เกิดต้นทุนที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้คนที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน การให้เงินสนับสนุนจึงต้องเพิ่มสูงตามขึ้นไป แต่ถึงอย่างไรก็ตามการให้การสนับสนุนทางการเงินและการลงทุนยังเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะช่วยในการสร้างนวัตกรรมไม่ว่าเป็นเรื่องการรายงานทางสิ่งแวดล้อมและฉลากสิ่งแวดล้อม โดยทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย

7. การรายงานทางสิ่งแวดล้อมและฉลากสิ่งแวดล้อม

การรายงานทางสิ่งแวดล้อมและสภาพของสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏคือข้อมูลแก่ผู้ที่มีอำนาจทำการตัดสินใจเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งการตัดสินใจของผู้มีอำนาจมักอยู่บนฐานของการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางสิ่งแวดล้อม ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการนำมาประเมินผลคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment ย่อว่า EIA) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยผู้มีอำนาจทำการตัดสินใจในระดับสาธารณะ ได้ตัดสินใจในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างถนนและโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่ง EIA ได้กลายมาเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นกฎหมายในหลายประเทศด้วยกัน ซึ่งมีความต้องการในการบังคับใช้ใน

ผลกระทบที่เกิดต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการต่าง ๆ เช่น การสร้างเขื่อนหรือทางสรรพสินค้า เมื่อการก่อสร้างนั้นได้รับการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการก่อสร้าง รวมถึงผู้มีอำนาจในการอนุมัติ การสร้าง ได้รับข้อมูลของการบรรเทาผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและการจ่ายค่าชดเชย ระบบของ EIA จะยินยอมให้ผู้มีอำนาจอนุมัติรวมเอาข้อมูลสิ่งแวดล้อมนั้นเข้าไปในการวิเคราะห์ต้นทุนกำไร ถึงแม้ว่าแนวทางของ EIA ไม่สามารถหยุดยั้งความมุ่งมั่งใจของผลประโยชน์ทางการเงินได้ แต่ก็ยังสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเชิงลบได้

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจเพื่อช่วยองค์กรต่าง ๆ ในการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งในขณะที่การลดต้นทุนและการรับประกันที่จะรับผิดชอบต่อผลกระทบซึ่งเป็นภาพลักษณ์เชิงบวก ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่ามาตรฐานการประกันคุณภาพของสิ่งแวดล้อมระบบนั้นเรียกว่า ISO 14,000 ซึ่งถูกสร้างโดยองค์กรนานาชาติเพื่อการสร้างและรักษามาตรฐาน ISO ในปี 1996 มาตรฐานนี้ได้ช่วยให้องค์กรต่าง ๆ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมีการออกฉลากสิ่งแวดล้อม รวมถึงรับรองการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการเฉพาะอย่างที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Gruère, 2013) ซึ่งบางครั้งรัฐบาลต้องการฉลากและใบรับรองต่าง ๆ เช่น ฉลากสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรป การตลาดการค้าในยุโรปที่ซึ่งรับรองว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่แสดงถึงการปรับปรุงกระบวนการผลิต โดยมีฉลากแสดงถึงการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผลิตภัณฑ์หรือบริการ ยกตัวอย่างเช่น การติดสัญลักษณ์ดาวเพื่อแสดงระดับของการใช้พลังงานในสหรัฐอเมริกา เพื่อชี้ให้เห็นถึงการแสดงระดับการใช้พลังงานของเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน หลายครั้งที่มีการใช้ฉลากสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร เช่น การรับรองผลิตภัณฑ์อินทรีย์หรือการค้าแบบยุติธรรมและรายงานการใช้พลังงานในตัวอาคาร (LEED) หากอธิบายในเชิงภาษี การเรียกว่า การติดฉลากสิ่งแวดล้อมเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีความรับผิดชอบและใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากการกระตุ้นต่อภาคอุตสาหกรรมในการสร้างนวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การกำหนด ติดตามและประเมินผลทางสิ่งแวดล้อมได้แสดงถึงความสำเร็จ โดยการดำเนินการทั้งหลายเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดแรงผลักดันต่อนานาชาติในการสร้างข้อตกลงทางนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลก

8. ข้อตกลงทางนโยบายระดับโลก

จากต้นยุค 70 สหประชาชาติได้มีการจัดการประชุมใหญ่เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นขึ้น โดยมีการเจรจาต่อรองและสร้างข้อตกลงระดับนานาชาติในด้านนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยเมื่อปี 1972 มีการจัดการประชุม ณ กรุงสตอกโฮล์ม ซึ่งวัตถุประสงค์นั้นเป็นการจัดประชุมนานาชาติครั้งแรกในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และมีการติดตามโดยที่ประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (UNCED) ซึ่งได้จัดขึ้นในเมืองริโอเดอเนโรจาโร เมื่อปี 1992 และในเมืองโจฮันเนสเบิร์ก เมื่อปี 2002 องค์การสหประชาชาติได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมพิเศษนี้ขึ้นมา วาระว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเช่นเดียวกับเมื่อปี 1996 ณ กรุงโตเกียวและในปี 2009 ที่กรุงโคเปนเฮเกน (Sabine and Feely, 2015)

การประชุมเหล่านั้นได้ตอบสนองต่อโลกในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่น่าทำทหายมากที่สุด ซึ่งต้องการความร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อแก้ปัญหา การประชุมทั้งหมดนั้นได้ก่อให้เกิดการจัดวาระการประชุมระดับนานาชาติเพื่อการจัดทำนโยบายสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาคและนานาชาติขึ้น ซึ่งผลที่ได้คือสนธิสัญญาและพิธีสาร อันเป็นที่รู้จักในชื่อ “กฎแห่ง” ส่วนในการแก้ปัญหาและการลงมติที่ไม่ได้มีการผูกมัด การแถลงการณ์และคำประกาศหรือที่รู้จักในชื่อ “กฎอ่อน” ในขณะที่ข้อตกลง ณ ที่ประชุมแห่งเมืองริโอเมื่อปี 1992 เป็นกฎอ่อน ส่วนพิธีสารเกียวโตเป็นกฎแข็ง ซึ่งมีเป้าหมายว่าด้วยการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับภูมิภาคและนานาชาติ แต่รัฐได้มีความพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจึงเกิดการใช้กลไกที่มีความยืดหยุ่นทั้ง 3 ประการ โดยออกแบบมาเพื่อให้มีต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมลดลงและเพื่อให้เกิดความร่วมมือ

การดำเนินงานร่วมกันในขั้นแรกนั้นได้เปิดโอกาสให้นานาชาติได้ลงทุนในการปล่อยสารพิษในปริมาณที่ต่ำลงในกระบวนการผลิต โดยในหลายๆประเทศซึ่งมีการให้สัตยาบันในพิธีสารเกียวโตว่าจะมีการลดระดับของการปล่อยสารพิษลงสำหรับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนาซึ่งจะยอมลงทุนในการลดการปล่อยสารพิษ และเพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้นได้มีการเปลี่ยนผ่าน โดยการลงทุนเดียวกันนี้จะนำไปสู่การลดการปล่อยสารพิษได้จำนวนมากขึ้น ในทางกลับกันประเทศที่ลงทุนก็ได้รับเครดิตเพื่อช่วยเหลือประเทศอื่น เนื่องจากเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงและเปลี่ยนผ่านทำให้นำไปสู่การปล่อยสารพิษที่มีปริมาณลดลงส่วนการพัฒนาที่สะอาดคือกลไกอันดับต่อมา ที่ยินยอมให้ประเทศอุตสาหกรรมได้ให้สัตยาบันต่อพิธีสารว่าจะทำให้บรรลุเป้าหมายในประเทศใดก็ตามที่มีการลงทุนได้ในราคาถูกที่สุด กล่าวคือในประเทศกำลังพัฒนาหากแม้ว่าประเทศนั้นไม่ได้ให้สัตยาบันต่อพิธีสาร กลไกนั้น

จะเป็นไปอย่างไม่ต้องสงสัย เมื่อมีความเกี่ยวข้องกับการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้น เพื่อป้องกันประเทศอุตสาหกรรมที่ไม่ยอมลดการปล่อยสารพิษ จึงต้องมีกลไกที่สามารถนำมาใช้ในการเพิ่มระดับการลดการปล่อยสารพิษภายในประเทศ แต่ไม่ได้กำหนดถึงระดับการเพิ่มว่าควรอยู่ในระดับใดและประเทศใด โดยการปรับลดคือ 50% เป้าหมายที่ได้ทำการลดการปล่อยสารพิษโดยการผ่านกลไกส่วนกลไกสุดท้ายหรือกลไกอันดับที่สามคือการขายสิทธิในการปล่อยสารพิษ ซึ่งเป็นที่รู้จักคือการค้าขายแลกเปลี่ยนก๊าซเรือนกระจก นั่นคือเครื่องมือพื้นฐานทางการตลาดและนำไปใช้ในรูปแบบของการตลาดแบบสมัครใจ หรือในขอบข่ายงานที่เกี่ยวกับข้อบังคับแผนการค้า ส่วนใหญ่นั้นเป็นฐานการค้าแบบการค้าขายแลกเปลี่ยนก๊าซเรือนกระจก ข้อกำหนดของรูปแบบนี้ในการปล่อยคาร์บอนจะต้องมีการยินยอมในในระดับประเทศหรือภูมิภาค ซึ่งภายในรูปแบบนี้เองสิทธิในการปล่อยคาร์บอนได้ถูกจัดสรรไปยังผู้ก่อมลพิษและปล่อยสารพิษ โดยเหนือกว่าสิทธิเหล่านั้นซึ่งได้ปรับเปลี่ยนความคิดที่ว่าผู้ก่อมลพิษได้เลือกระหว่างการลงทุนในการลดการปล่อยมลพิษ หรือการยินยอมปล่อยมลพิษด้วยการค้าขายแลกเปลี่ยนก๊าซเรือนกระจกเป็นเวลานาน ทั้งหมดของการลดการปล่อยสารพิษเป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ ซึ่งการค้าเช่นนี้ได้รับการยอมรับ เพราะเพื่อที่จะแน่ใจได้ว่าการลดการปล่อยสารพิษนั้นได้บรรลุเป้าหมาย คือการลดต้นทุนให้ลงมาต่ำที่สุด

9. บทสรุป

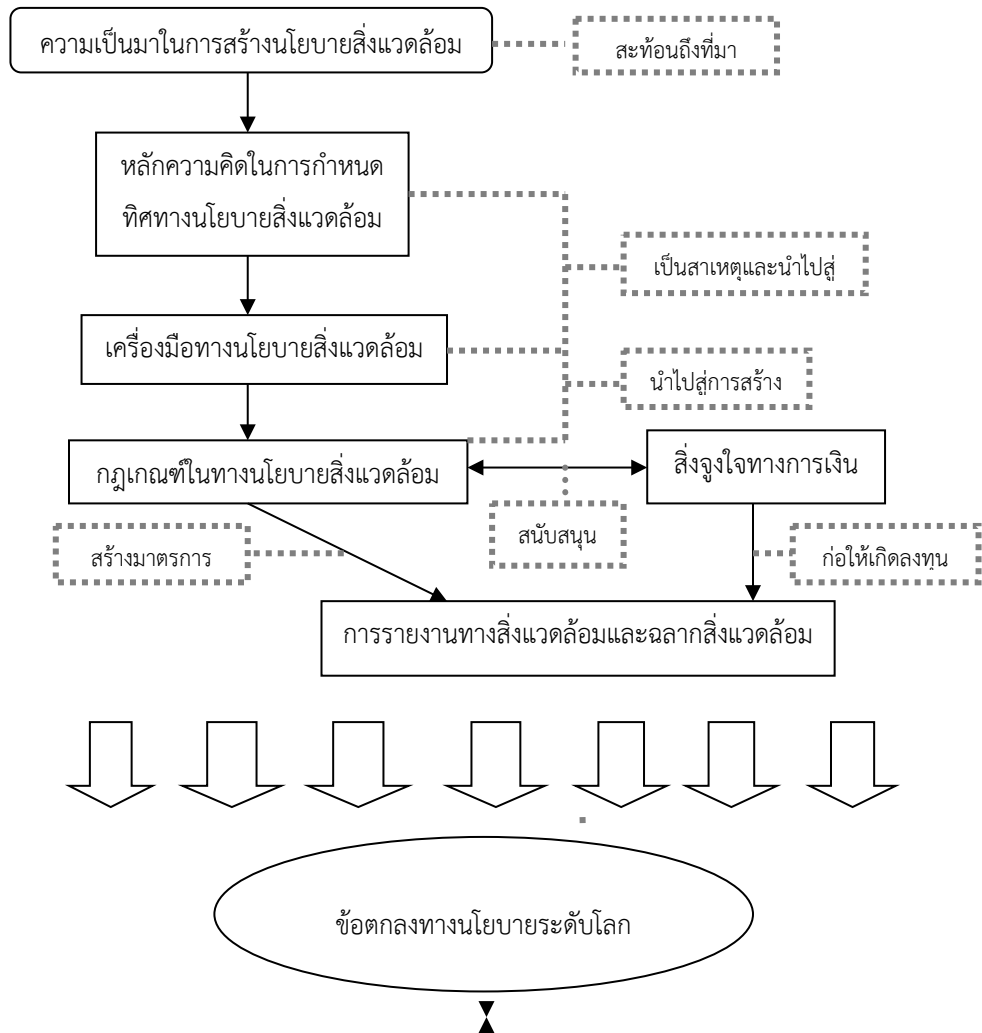
ในการทำความเข้าใจสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบตัว ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่น ระดับชาตินานาชาติหรือทั่วโลกก็ตาม นอกจากจะต้องทราบถึงผลลัพธ์ทั้งทางบวกและลบต่อสิ่งแวดล้อมแล้วนั้น จำเป็นต้องทราบถึงที่มาของการเกิดขึ้นของผลลัพธ์เหล่านั้น โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจถึงที่มาของการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อมว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีพัฒนาการที่แปรเปลี่ยนไปเพราะปัจจัยใดบ้าง จากนั้นต้องมาเรียนรู้ถึงหลักความคิดในการกำหนดทิศทางนโยบายสิ่งแวดล้อม เพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงไปสู่เครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อม ทั้งพิจารณาการออกแบบและการใช้งานว่ามีปัจจัยใดที่ส่งเสริมและส่งผล ส่วนกฎเกณฑ์ในทางนโยบายสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นดังข้อบังคับที่สร้างมาเพื่อควบคุมผู้ก่อมลพิษ ให้แสดงความรับผิดชอบถึงผลของการกระทำและมาตรการการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยมีสิ่งจูงใจทางการเงินเป็นตัวกระตุ้นจากรัฐโดยมีผลต่อผู้ก่อมลพิษให้มีความใส่ใจ

ในการกระทำต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ส่วนด้านนวัตกรรมในการรายงานทางสิ่งแวดล้อมและฉลากสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดรูปธรรมที่ปรากฏต่อประชาชนและสังคม คือการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและระบบมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพของระบบ รวมไปถึงฉลากของผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงความใส่ใจและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประการสุดท้าย คือ ข้อตกลงทางนโยบายระดับโลกคือการที่นานาประเทศได้มีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

10. องค์กรความรู้ใหม่

องค์กรความรู้ใหม่ที่ได้จากบทความวิชาการเรื่องพลวัตทางนโยบายสิ่งแวดล้อมในบริบทโลกนี้คือ การได้ทราบที่มาของการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อมในอารยธรรมที่สำคัญของโลกไม่ว่าจะเป็นทางอินเดียและกรีก รวมไปถึงประเทศในกลุ่มทวีปยุโรป, ละตินอเมริกาและอเมริกาเหนือ ต่อมาในด้านหลักความคิดในการกำหนดทิศทางนโยบายสิ่งแวดล้อมและกฎเกณฑ์ในทางนโยบายสิ่งแวดล้อม ทำให้เข้าใจถึงการสร้างนโยบายสิ่งแวดล้อมที่สามารถเป็นได้ทั้งในรูปแบบการบังคับใช้กฎหมาย กฎเกณฑ์ และระเบียบควบคุม ที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และฐานทรัพยากรธรรมชาติทั้ง ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า และอากาศให้น้อยที่สุด ส่วนประเด็นสิ่งจูงใจทางการเงินทำให้เข้าใจและทราบถึงบทบาทของรัฐที่สามารถนำมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเงินมาใช้จูงใจ ให้ผู้ก่อมลพิษสนใจและตระหนักในการลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งมาในรูปแบบของการแลกเปลี่ยนสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ต่อเนื่องด้วยการรายงานทางสิ่งแวดล้อมและฉลากสิ่งแวดล้อมที่มีความน่าสนใจคือการมีระบบควบคุมมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นระดับสากล และยังมีนวัตกรรมที่นำฉลากสิ่งแวดล้อมมาใช้ติดที่ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อแสดงจุดยืนของการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการประหยัดการใช้พลังงานทั้งหลาย ยิ่งไปกว่านั้นข้อตกลงทางนโยบายระดับโลกได้สะท้อนให้เห็นว่า การที่นานาประเทศได้เข้าร่วมในเวทีระดับโลกด้วยวาระของสิ่งแวดล้อมภายใต้การนำขององค์การสหประชาชาติ ไม่ว่าจะเป็นวาระที่ว่าด้วยภาวะโลกร้อน ก็ได้ทำให้เห็นว่าปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาของใครคนใดคนหนึ่งแต่เป็นของทุกคนบนโลกใบนี้ที่ต้องตระหนักร่วมกัน ดังปรากฏในแผนผังแสดงความสัมพันธ์ต่อไปนี้

ภาพที่ 1. พลวัตทางนโยบายสิ่งแวดล้อมในบริบทโลก

เอกสารอ้างอิง

- Gruère, G. (2013). A Characterisation of Environmental Labelling and Information Schemes. *OECD Environment Working Papers*, 6(62), 1-42. doi: 10.1787/5k3z11hpdgq2-en
- Hardin, G. (1968). The Tragedy of the Commons. *Science*, 162(3859), 1243-1248.
- Huppès, G. & Simonis, U. E. (2009). Environmental Policy Instruments. In J. J. Boersema, & L. Reijnders (Eds.), *Principles of Environmental Sciences* (pp. 239-280). Heidelberg: Springer.
- Kitchin, R., & Thrift, N. (2009). *International Encyclopedia of Human Geography*. Amsterdam: Elsevier.
- Newman, J. (Ed). (2011). *Green Ethics and Philosophy: An A-to-Z Guide (The SAGE Reference Series on Green Society: Toward a Sustainable Future-Series Editor: Paul Robbins)*. USA: Yale University.
- Sabine, C. L., & Feely, R. A. (2015). Climate and Climate Change | Carbon Dioxide. In *Encyclopedia of Atmospheric Sciences*. 2nd ed. Cambridge: Academic Press.
- Schelling, T. C. (1983). *Incentives for Environmental Protection (Regulation of Economic Activity)*. London: MIT.
- UNEP (1993). Polluter pays principle. Retrieved from <https://leap.unep.org/knowledge/glossary/polluter-pays-principle>
- Wit, R., Tazelaar, H., Heijungs, R., & Huppès, G. (1993). *REIM. LCA-based ranking of environmental investments model* (Research report). Leiden: Centre of Environmental Science (CML) Leiden University.